

April 2013
17. årgang nr. 2

Nyt fra Museumsforeningen

Hvem gætter fotografiet? Her ses et af Hørsholm Egns Museums lokalarkivs mange gamle fotos; men hvilken bygning er det, vi ser på billedet, og hvem er kvinden i døren? Svaret får du inde i bladet.

Nyt fra Museumsforeningen
Udgivet af Museumsforeningen for
Hørsholm og Omegn.
Redaktion: Elisabeth Just Møller
(ansvarshavende) og Lene Bruunsgaard.
Tryk: Ilsted Tryk.
Oplag: 800.
Deadline for indlæg til næste nummer:
10. juni 2013. Indlæg sendes til Jens Th.
Hansen – jth@hansen.mail.dk.
Arrangementsgruppen:
Arrangementer@museums-foreningen.dk
Annoncer: Jens Th. Hansen,
jth@hansen.mail.dk
Medlemsbladet udkommer 3 gange årligt i
januar, april og august.
Bladet kan tillige læses af medlemmerne på
www.museums-foreningen.dk

Museumsforeningen for
Hørsholm og Omegn
Postadresse: Sdr. Jagtvej 2-4,
2970 Hørsholm.
www.museums-foreningen.dk
Bestyrelse: Jens Th. Hansen (formand), Lone
Puge (næstformand), Erling Olsen, Peter
Brandt, Thorkild Gruelund, Torben Re-
chendorff samt Poul Væver (kasserer). Sup-
pleanter: Ruth Hallander og Birgit Raagaard.
Medlemskab:

Via www.museums-foreningen.dk eller ved
telefonisk henvendelse til Hørsholm Egns
Museum i kontortiden (hverdage kl. 9-15).
Årskontingent (2013): 270,- kr. pr. husstand
og 220,- kr. for pensionisthusstand.
Da vi ikke længere modtager adresseændrin-
ger fra Post Danmark, er det vigtigt at du selv
melder adresseændring til Museumsforenin-
gen, Sdr. Jagtvej 2-4, 2970 Hørsholm – eller
via hjemmesiden ved at gå ind under fanebla-
det "For medlemmer." Herefter skriver du din
e-mail og kodeord og er nu klar til at ændre
dine oplysninger. Husk at tryk gem.
Bank: Danske Bank, 1551 16599433.

Hørsholm Egns Museum, Sdr. Jagtvej 2-4,
2970 Hørsholm.

www.hoersholmuseum.dk
Udstillinger: Tirsdag – søndag kl. 13-16.
Lukket i januar.
Lokalarkivet: Tirsdag kl. 10-12, onsdag kl.
13-17 samt efter aftale.

Kontortid: Hverdage kl. 9-15.
Telefon: 45 86 07 11.

*Med mindre andet fremgår, er eftertryk af
bladets artikler tilladt med tydelig kildehen-
visning.*

Indhold

Redaktionen	side 3
Vi søger ny redaktør	side 3
Ordinær generalforsamling	side 4
Oplæg til foredraget "Nordsjælland – et magtens landskab"	side 4
Regnskab for 2012	side 5
Budget for 2013	side 6
"En kostelev stod af toget"	side 7
Nyt fra museet	side 12
Årbog 2013 fra Hørsholm Egns Museum	side 12
Guf for slægtsforskere og lokalhistorikere	side 13
Kommende arrangementer	side 14

Svar på gættekonkurrencen: Hvem forestiller fotografiet?

Bygningen er forskolen i Rung-
sted cirka 1920, og i døren ses
forskolelærerinde frk. Petersen.

Bygningen blev brugt til forskole,
indtil Rungsted Skole blev taget i
brug i 1953.

Bygningen eksisterer endnu, men
ser helt anderledes ud.

Adressen er i dag Bolbrovej 13.

De nævnte skoler er kommunale
og må ikke forveksles med Rung-
sted Private Realskole.

Kære læsere

I dette nummer af ”Nyt fra Museumsforeningen” bringer vi fortællingen ”En kostelev stod af toget”, erindringer fra Rungsted Statsskole (i dag Rungsted Gymnasium) fortalt af Peter Hjortkjær Østergaard, Hørsholm og nedskrevet af Birte Østergaard.

I januar måned indkaldte vi til generalforsamling den 7. maj 2013, og i dette blad er dagsorden til generalforsamlingen samt introduktion til foredraget efter generalforsamlingen.

I bladet findes også omtale af en række spændende arrangementer, som Museumsforeningens arrangementsgruppe har tilrettelagt. Fra Museet er der blandt andet omtale af årbogen, som udkommer senere på året.

God fornøjelse med læsningen af bladet. *(Red.)*

Vi søger ny redaktør til vores medlemsblad

Som redaktør vil du være ansvarlig for produktion af vores medlemsblad ”Nyt fra Museumsforeningen”. Medlemsbladet er sammen med hjemmesiden vores flagskib i forhold til kommunikation med vores medlemmer og den øvrige omverden, og vi lægger stor vægt på læseværdigheden af bladet.

Bladet består af:

- Indlæg med historisk indhold, disse udarbejdes af en bred vifte af indholdsleverandører; ofte er det ansatte på museet eller vores egen medlemmer, der bidrager
- Informationer fra foreningen til medlemmerne
- Annoncer

Indholdet til bladet tilrettelægges i god tid, og der udarbejdes en produktionsplan med deadline for levering af indhold.

Bladet udkommer 3 gange om året, og trykkes pt. i 800 eksemplarer.

Redaktøren er tovholder for bestyrelsen omkring bladet.

Vi forventer:

- At du har en positiv holdning til opgaven
- At du er god til dansk
- At du kan holde flere bolde i luften på en gang
- At du kan bevare overblikket uden at miste detaljen

Den afgående redaktør vil bistå med overlevering og oplæring i opgaven. Har du lyst til at prøve kræfter med opgaven, så kontakt foreningens formand Jens Th. Hansen på e-mail jth@hansen.mail.dk.

Ordinær generalforsamling i Museumsforeningen for Hørsholm og Omegn

Som varslet i *Nyt fra Museumsforeningen* i januar måned, afholdes der ordinær generalforsamling i henhold til vedtægterne tirsdag den 7. maj 2013 kl. 19.30. Generalforsamlingen afholdes i Konfirmandstuen, Sdr. Jagtvej 1, 2970 Hørsholm.

Dagsorden:

- 1) Valg af dirigent.
- 2) Godkendelse af dagsorden.
- 3a) Formanden aflægger beretning.
- 3b) Orientering om Hørsholm Egns Museums aktiviteter i 2012.
- 4) Forelæggelse af foreningens regnskab for 2012 til godkendelse.
 - 4 a. Regnskab.
 - 4 b. Gennemgang af budgettet for 2013 til orientering. Regnskab og budget fremgår af næste side.
- 5) Fastlæggelse af kontingent for år 2014. Bestyrelsen foreslår uændret kontingentet for 2014: 270,- kr. for almindelige husstande, 220,- kr. for pensionisthusstande.
- 6) Forslag fra bestyrelsen.
- 7) Forslag fra medlemmerne.
Eventuelle forslag skal være indsendt senest 14 dage før generalforsamlingen til: Museumsforeningen for Hørsholm og Omegn, Sekretariatet, Hørsholm Egns Museum, Sdr. Jagtvej 2-4, 2970 Hørsholm.
- 8) Valg af:
 - 8a) Formand. Formanden er på valg. Modtager genvalg.
 - 8b) Valg til bestyrelsen. Der er ingen bestyrelsesmedlemmer på valg.

8c) Valg af suppleanter. Ruth Hallander og Birgit Raagaard er på valg, og begge er villige til genvalg.

8d) Valg af revisor. Erik Wetche er villig til genvalg.

9) Eventuelt.

Efter generalforsamlingen holder museumsdirektør Jette Baagøe, Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum foredrag med titlen **”Nordsjælland – et magtens landskab”**.

Skovene lige omkring Hørsholm er ikke blandt de nordsjællandske skove, som kandiderer til UNESCOs liste over verdensarv. Selvom Christian den 5. gik på jagt ved Hørsholm, var terrænet her måske ikke egnet til den parforcejagt, der omkring 1685 skabte de enestående systemer af geometrisk anlagte, snorlige jagtveje i de øvrige skove. Kaster man et blik på et kort over Nordsjælland, ser man, at parforcejagtlandskabet er ægte barok i stor skala, bevidst planlagt som udtryk for den enevældige konges magt og storhed. Samtidig er landskabet imidlertid omhyggeligt planlagt, så det tjener sit praktiske formål som arena for den parforcejagt, som enevældige herskere i 16-1700-tallet dyrkede.

Foredraget fortæller om landskabet og baggrunden for det, en baggrund som placerer de enevældige danske kongers jagt i et større europæisk perspektiv.

Foredraget er gratis for deltagere i generalforsamlingen, og tilmelding er ikke nødvendig.

MUSEUMSFORENINGEN FOR HØRSKOLM OG OMEGN

RESULTATOPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JANUAR - 31. DECEMBER 2012

		Budget 2012
INDTÆGTER		
MEDELSKONTINGENTER	Kr.	109.100,00
RENTEINDTÆGTER	Kr.	4.895,26
INDTÆGT ARRANGEMENTER	Kr.	4.895,00
TILSKUD FRA BIBLIOTEKSSTYRELSEN	Kr.	4.114,94
INDTÆGT ANNONCER	Kr.	0,00
GAVER	Kr.	430,00
VINSALG	Kr.	27.306,67
INDTÆGTER I ALT	Kr.	150.541,87
		158.324

UDGIFTER		
NYHEDSBREVE, TRYK	Kr.	24.928,75
NYHEDSBREVE, FORSENDELSE	Kr.	14.280,60
FORSENDELSE AF ARBOG	Kr.	11.375,45
TILSKUD TIL HØRSKOLM EGNs MUSEUM	Kr.	45.000,00
ARRANGEMENTER	Kr.	12.962,56
MEDELSKAKKIVITION	Kr.	7.231,25
GAVER OG REPRESENTATION	Kr.	990,00
GEVBYRER OG DIVERSE	Kr.	9.165,29
REDIGERINGSUDSTYR OG REDIGERING	Kr.	0,00
UDVIKLING AF HJEMMESIDE	Kr.	6.030,00
OBLIGATIONER, Renteudgift & handel	Kr.	160,78
VINKØB	Kr.	23.490,00
UDGIFTER I ALT	Kr.	155.564,67
		174.590

ARETS DRIFTSRESULTAT

Kr. -5.022,80

-16.266

HØRSKOLM den 21.2.2013

Jørgen Thorkil Hansen
Formand

Lone Puge
Næstformand

Thorhald Grønlund
Bestyrelsesmed.

Peter Brandt
Bestyrelsesmed.

STATUS PR. 31. DECEMBER 2012

AKTIVER		
GIROKONTO 31.12.2012	Kr.	18.737,82
AFTALEKONTO 31.12.2012	Kr.	26.203,71
KONTERET EFTER 31.12.2012	Kr.	0,00
OBLIGATIONER	Kr.	96.483,65
I ALT	Kr.	140.425,18

EGENKAPITAL		
SALDO PR. 31.12.2011	Kr.	145.069,80
ARETS RESULTAT	Kr.	-5.022,80
IKKE REALISERET KURSGEVINST	Kr.	-7.399,34
OBLIGATIONSDUTRÆK	Kr.	67.397,52
OBLIGATIONSKØB	Kr.	-59.520,00
I ALT PR. 31.12.2012	Kr.	140.425,18

Revisionspåtegning
Fornæstende regnskab er revideret og godkendt

HØRSKOLM den 13-2-2013

Erik Wetche
Revisor

Torben Rechenfort
Bestyrelsesmed.

Erling Olsen
Bestyrelsesmed.

Poul Væver
Kassører

Museumsforeningen for Hørsholm og Omegn
Budget for 2013

Indtægter:

Medlemskontingenter	kr.	110.000
Renter	kr.	4.000
Indtægt arrangementer	kr.	33.000
Tilskud fra Kulturstyrelsen	kr.	2.556
Annoncer	kr.	2.750
Gaver	kr.	250
Vinsalg	kr.	24.750
Indtægter i alt	kr.	<u>177.306</u>

Udgifter:

Nyhedsblade, tryk	kr.	25.000
Nyhedsblade, forsendelse	kr.	6.000
Forsendelse af Årbog	kr.	12.000
Tilskud til Hørsholm Egns Museum	kr.	45.000
Arrangementer	kr.	35.000
Medlemsakkvisition	kr.	2.000
Gaver og repræsentation	kr.	2.000
Gebyrer og diverse	kr.	10.000
Redigeringsudstyr og redigering	kr.	3.000
Udvikling og drift af hjemmeside	kr.	7.000
Obligationer, renteudgift & handel	kr.	200
Vinkøb	kr.	21.000
Udgifter i alt	kr.	<u>168.200</u>
Driftsoverskud	kr.	<u>9.106</u>

En kostelev stod af toget

Fortalt af Peter Hjortkjær Østergaard, Hørsholm og nedskrevet af Birte Østergaard Forord ved Hans Jørgen Winther Jensen, museumsinspektør, ph.d., Hørsholm Egns Museum

Den skole, som artiklens forfatter gik på, var i perioden 1900-1920 privat ejet og drevet. I 1920 købte staten skolen og drev den derefter i mange år. I dag er det en selvejende institution, der har navnet Rungsted Gymnasium.

Bygningerne ligger på Vallerød Banevej 23 og bruges i dag af Rungsted Private Realskole.

Rungsted Statsskole
(Fotokopi fra årsberetningen 1955/56)

Skuespilleren Peter Steen har i sin erindringsbog "Tak skæbne" skrevet om sine genvordigheder ved i drengeårene at blive omplantet fra Jylland til Rungsted/Hørsholm, herunder Rungsted Statsskole, hvor han dog ikke var kostelev.

Peter Hjortkjær Østergaard, nu boende i Hørsholm, fortæller her lidt om, hvordan det som kostelev var at komme fra Vestjylland til Rungsted Statsskole i 1955.

Søndag den 10. august 1955 kl. ca. 15.24 standsede kystbanetoget fra København ved Rungsted Station. Jeg var alene i kupeen og skulle som 16-årig begynde i 1. G, matematisk linje, på Rungsted Statsskole. Mit første problem var, om jeg skulle stå af toget. Ude på perronen stod skiltet "Rungsted Kyst". Ville der måske senere komme et "Rungsted uden Kyst"? Eller kunne man komme til at køre for langt ved at blive siddende i toget? Jeg spejdede

efter en konduktør, men da perronen var helt mennesketom, besluttede jeg, at toget nok ikke kørte længere, hvilket viste sig at være korrekt. (Dengang kørte kystbanetogene 2 gange i timen, hvoraf kun det ene gik helt til Helsingør). Jeg tog min bagage - en skoletaske og en lille, solid, aflåselig læderkuffert - og stod af. Kufferten indeholdt det nødvendige tøj og var beregnet til - som fragtgods - at blive sendt frem og tilbage med vasketøj mellem skolen og mor derhjemme.

Baggrunden for "at få lov at komme på kostskole" (som mine 3 storesøstre misundeligt kaldte det), skal søges langt tilbage. Mine forældre stammede fra 2 proprietærgårde på Lemvigegnen, "Hjortkjær" i Ramme og "Østergaard" i Lomborg. De blev gift i 1929, og det unge par på 20 og 24 år fik fra hver gård en medgift på 5.000 kr., så de med 10.000 kr. i udbetaling kunne erhverve sig deres egen proprietærgård, "Ejsingkjær" til 125.000 kr., en misligholdt gård med 4 skorstene og ca. 150 tønder land dårlig jord, beliggende tæt på Vildbjerg, en stationsby midtvejs mellem Herning og Holstebro. Men så kom 1930'ernes landbrugskrise med deraf følgende permanent trussel om tvangsauktion og armod, selvom en tredjedel af jorden blev solgt fra. Selvom der i årene efter krigen var 4 karle og en fremmed pige boende, var der alligevel rigeligt med arbejde til alle, kvinder og børn, ude og inde. Proprietæren ledte og fordelte. Skolegang blev betragtet som et nødvendigt onde. Piger skulle bare "gyvtes".

Da jeg i 1951 gerne ville med på realskolens 4-årige undervisning til præliminæreksamen, fik jeg kun lov ved udtrykkeligt at love sædvanligt ophør med skolegang som 14-årig. Dog måtte realskolen ikke gå ud over arbejdet på gården om eftermiddagen og i de såkaldte ferier.

Tidens fylde kom i forsommeren 1953. Afvandringen fra landbruget var begyndt, det var ikke muligt at skaffe karle til en rimelig løn (!), og vi havde fået Ferguson-tractor, som en dreng sagtens kunne udføre markarbejde med. Min far ville have mig ud af skolen for at blive heltidskarl. Men jeg sagde nej. Ville ikke være landmand og var i øvrigt godt træt af at skulle hjem for at malke og røgte søndag eftermiddag, når skolekammeraterne i byen kunne fortsætte med at spille fodbold og dase ved friluftsbadet.

Så solgte min far gården, dvs. han byttede sig til en halv så stor gård på den anden side af Vildbjerg by. Meningen var, at den lille gård – med toiletspand som hos grisehandleren i ”Matador” - skulle have et bestyrerpar, så vi kunne flytte til byen i et hus, som først skulle bygges på en nyerhvervet grund. Opholdet på den lille gård varede til slutningen af 1954. Her havde jeg fået den ordning, at hvis jeg hver morgen stod op kl. 5 for at røgte og malke før skoletid, kunne jeg få lov at lave lektier om eftermiddagen. Men det sidste halve år før eksamen, da vi var flyttet til byen, fik jeg lov til at være ”heltidsskoleelev”. Det muliggjorde en så høj præliminæreksamen, at jeg kunne blive optaget som kostelev på Rungsted Statsskole.

Det var den unge og energiske dyrlæges ide. Hans navn var Erik Engberg. Han havde som nordjyde været kostelev og var blevet student fra Rungsted Statsskole i 1944. Han kom ofte om eftermiddagen og ville have mig med ud at køre. Han elskede at fortælle om det sjove liv på kostskolen, de mest originale lærere og Rungsteds lyksaligheder i øvrigt. Mine betænkkeligheder med at klare gymnasiet, som dengang kun var for 5 % af en årgang, slog han hen med, at ”enhver normalbe-

gavet kan tage en embedseksamen”. Mine skeptiske forældre fik han overbevist ved at fortælle, at ”man blev holdt i ørerne på kostskolen” samt at ”I kan ikke have ham så billigt herhjemme”. Det sidste var nok en ”hvid sandhed”, der måtte forudsætte, at jeg som andre rejste med toget til Herning for at gå i gymnasiet der. I stedet for at komme i lære og få en lærlingeløn.

Opholdsafgiften i Rungsted var bestemt af forsørgerens skattepligtige indkomst, der i hine tider blev opgjort efter betalte indkomstskatter. Min forhenværende proprietærfars indkomst lå på omkring 10.000 kr. pr. år, hvoraf skulle betales en skoleafgift på knap 1000 kr. pr. år. Hertil kom imidlertid et bevilget tøjbudget på 100 kr. om måneden samt allehånde fornødenheder, der kørte over en regnskabsbog hos en kostlærer. Til ham skulle der efter hver ferie afleveres 75 kr. (300 kr. pr. år), men fra min opbevarede, gamle bog kan jeg se, at beløbet blev over det dobbelte. Så alt i alt ville de 3 år i gymnasiet beslaglægge ca. 30 % af mine forældres disponible indkomst.

Ikke så helt lidt. Men en proprietær regner ikke i indkomst. Han regner i formue. Og i stedet for at give en søn 25.000 kr. til en lille landbrugsejendom, var det billigt at slippe af med ham for mindre end 10.000 kr.

Fra Rungsted Station til kostskolen på Vallerød Banevej kunne man benytte en banesti, havde dyrlæge Engberg forklaret i Vildbjerg, også hvordan man fandt banestien. Så med kufferten i den ene hånd og skoletasken i den anden begyndte jeg at gå den lille kilometer til skolen. Sengen med diverse sengetøj var sendt i forvejen, og cyklen ville som fragtgods komme senere. Min mor havde organiseret afrejsen derhjemme og omhyggeligt fulgt kostskolens ordensregler. Til skolen skulle medbringes (citater): En seng med madras, hovedpude, tæpper eller dyne (ikke underdyne!), et sengetæppe, sengeforligger, 3 par lagener, 3 pudebetræk, 6 håndklæder, 4 skjorter, 2 sæt nattoj, 3 sæt undertøj, 5 par strømper, 12 lommestørklæder, et par hjemmesko med

hæle samt en pose til snavset tøj; endvidere 2 servietter og 2 servietmapper, forsynet med navn. Alle de nævnte sager såvel som alt henhørende til det personlige udstyr skal ved ankomsten være tydeligt mærket med fuldt navn – hvor det er muligt – med påsyet navn. Skolens vaskeri besørger vederlagsfrit vask, strykning og eftersyn af sengelinned og håndklæder, hvorimod alt personligt linned må vaskes og repareres ved hjemmets foranstaltning (citater slut). Foran skolens hovedbygning var i det gode vejr opstillet modtagelsesbord til de 21 nye 1. G kostelever. (Skolen havde i alt 64 mandlige kostelever, fordelt på 3 gymnasie-årgange). Min ankomst var lidt før tiden (kl. 16-18), men præcis kl. 16 kom overkostlæ-

rer, adjunkt Sigurd Christensen og husmoder (det var hendes officielle titel) frk. Myhre ud fra bygningen. De havde begge en lejlighed i hovedbygningen, den statelige hr. Christensen med kone og hund, den lille og spinkle, ca. 50-årige frk. Myhre med en sygeafdeling til sløje kostelever.

Efter velkomst med håndtryk fandt jeg sygekassebog og flyttebevis, som blev afleveret til hr. Christensen. Frk. Myhre havde en indkvarteringsliste, hvorfra hun meddelte mig mit enestående held: Jeg skulle bo sammen med 2 sproglige 2. G'ere, som ville kunne vise mig til rette. Jeg kunne blot gå op på værelset, det lå på 1. sal, og der var navne på døren.

Klassebillede 2. G

Forrest fra venstre: Poul Erik Rasmussen (kosteelev,) Jørgen Lind (skolesøgende,) Annette Jensen (skolesøgende), Vibeke Szatkowski (skolesøgende), Frode Greisen (skolesøgende) I midten fra venstre: Jørgen Gleerup (kosteelev), Uffe Brøgger (kosteelev), Per Bjerregaard (kosteelev,) Niels Thomsen (kosteelev)

Bagerst fra venstre: Jørgen Andersen (kosteelev), Asger Pedersen (kosteelev,) Peter Østergaard (kosteelev), Erik Nielsen (kaldet Pseudo (kosteelev))

Fraværende (alle skolesøgende - kostelever blev aldrig syge af frygt for Myhrens sygeafdeling): Arne Pedersen, Steen Jønsson, Carl Henrik Koch, Ole Bidstrup, Lone Vincents.

Spisetid kl. 19 i spisesalen.

Af de 64 kostelever boede de 40 i hovedbygningen, de resterende 24 på ”Borgen”, der var en selvstændig bygning i den modsatte ende af skolen, tæt op ad jernbanen. På Borgen boede kun 2. og 3. G´ere i 2- og 3-sengs værelser. Derimod rummede hovedbygningen adskillige 4- og 5-sengs værelser, hvor næsten alle 1. G´ere var selvskrevne til at bo, fordi 2.- og 3. G´erne selvfølgelig havde taget de bedste værelser. De skulle give en liste til ”Myhren”, før de drog på sommerferie. Oppe på værelset opdagede jeg til min skræk, at jeg ikke havde fået en kuffertnøgle med hjemmefra. Til gengæld havde min mor lagt nogle frankerede kuverter og lidt skrivepapir ned i skoletasken. Og der hang en postkasse på skolens ydermur. Fluks gik jeg i gang med at skrive efter nøglen. Men just da stormede de to 2. G´ere ind på værelset: ”Nå, det er så den lille Jyllandsdengse, Myhren har begavet os med. Og han savner allerede sin mor”. Selvom jeg forklarede dem, at jeg skrev efter kuffertnøglen, følte de sig ikke foranlediget til at fortælle mig, at der var en mønttelefon i forgangen til spisesalen, så jeg kunne have ringet hjem. De var ærkekøbenhavnere, Skorper fra Det Kgl. Opfostringshus i Hellebæk og havde altså lang kostskoleerfaring. Det var så Myhrens opfattelse af held. De andre 1. G´ere var typisk klumpet sammen efter gymnasieretning og landsdele: matematikere og sproglige for sig, sjællændere, fynboer og nordjyder for sig, Myhrens puslespil.

I hele 1. G tilbragte jeg eftermiddagens 2 timers læsetid i et klasseværelse for at blive fri for de sproglige 2. G´eres ævlen og kævlen og læsen højt for hinanden af sproglige oversættelser. Om aftenen gik det bedre med at tilbringe den enlige læsetime på værelset, især fordi 2. G´erne af ukendte grunde ofte var fraværende.

Første skoledag blev der udleveret bøger til indbinding. Af regnskabsbogen fremgår, at der er indbetalt 150 kr. og hævet 3 kr. til kardash (indbindingspapir) samt 2,50 kr. til regnskabsbogen. Fragt for cyklen udgjorde 3,20 kr. Allehånde udgifter måtte i regn-

skabsbogen, der skulle med hjem til underskrift. En del poster som f.eks. tandpasta, Brylcreme, sæbe og vitaminpiller har nok dækket over et vist ølforbrug, da ugepengene på 3 kr. ikke rakte langt. Øl på skolens grund var forbudt, men købmanden i Vallerød solgte fra bagdøren, når tørstige kostelever bankede på under gymnasiefester.

Da aftenspisningen den første dag lakkede mod enden, blev der slået på glasset fra 3. G´ernes bordende. En af de større 3. G´ere rejste sig og forkyndte, at der kl. 19.30 ikke var sædvanlig læsetid, men derimod et velkomstarrangement i gymnastiksalen for alle 1. G´ere. Der var mødepligt. Ved fremmødet blev 1. G´erne ført ned i omklædningsrummet, hvor bruserne også befandt sig. Her blev de låst inde uden et ord fra de 4-5 store 3. G´ere, der havde sværmet rundt med store bløde hatte i bedste Al Capone-stil. En spøgefugl stillede sig under en bruser og begyndte at tale om gaskamre i koncentrationslejre. Så slemt blev det nu ikke, men en slags dåb blev det til. Én for én blev en 1. G´er afhentet af en ”blødhat” og ført op i gymnastiksalen. Her var lavet en scene med et skrigende publikum af 2.- og 3. G´ere. Lige gyldigt hvad en dåbsaspirant svarede på spørgsmål fra en blødhat, blev han pebet ud af publikum. En fysisk øvelse eller et øgenavn kunne være afslutningen. Som i alfabetet fik jeg den ære at blive den sidste, som blev hentet til skafottet. Min afslutningsøvelse bestod i at stå på hænder. Vel at mærke med de lange bukser uden på et par gummistøvler, som var halvt fyldt med vand. Tilbage i hovedbygningen var en flink fyr fra Langeland så venlig at låne mig noget tørt tøj, da mit eget jo var låst inde i kufferten. Sammenholdet mellem 1. G´erne var grundlagt, og resten af året blev det kun til mere sporadisk ”opdragelse” fra 3. G´ernes side. Rektor Boisen var en stor beundrer af engelske kostskoler, underviste selv i engelsk, sågar i radioen. Men da han som 60-årig næste skoleår fik et års orlov, blev dåbstraditionen forbudt, idet vikarrektoren, den humane lektor Simonsen ikke ville tillade den slags barbariske metoder.

Traditionen blev aldrig genindført.

I spisesalen sad de 64 kostelever ved 2 lange borde. Nærmest døren til køkkenet residerede frk. Myhre for bordenden med opsyn over alle 1. G'erne. I samme ende af den aflange sal sad overkostlærer Christensen for bordenden. Alle 3. G'erne hørte til ham. I den modsatte ende, hvor indgangsdøren fra forstuen befandt sig, sad 2. G'erne, delt mellem de 2 borde med hver sin menige kostlærer for bordenden. På hverdagsmorgener blev døren til spisesalen åbnet præcis kl. 7.30. Og lukket igen, så snart den sidste elev i forstuen var kommet ind. Ve den stakkel, der herefter kom for sent. Så var der spidsrodsgang gennem den lange sal op til hr. Christensen. Var det en 1. G'er, blev hans gang ledsaget af taktfast tramp i gulvet fra 2.- og 3. G'erne. Herefter fik han af hr. Christensen tildelt den traditionelle straf "3 morgener", efterfulgt af jubelhyl fra salen. Skamfuld luskede han på plads og måtte så de næste 3 morgener møde på hr. Christensens kontor kl. 7.15.

Frk. Myhre havde kommandoen over 4 køkkenpiger, der under skarpt opsyn tillige gjorde rent på kostelevernes værelser. Al fraternisering med kostelever var strengt forbudt og afskedigelsesgrund. Til middagen, der på hverdage fandt sted straks efter skoletid, havde hver køkkenpige sin bordhalvdel, hvor hun bar fadet med kødretten rundt. Onsdag var fast fiskedag. Jeg havde aldrig spist fisk og sagde blot pænt nej tak til serveringsdamen. Det gik fint den første onsdag, men 2. onsdag klappede fælden. Myhrens falkeblink fangede min afværgen, hun sprang op af stolen og nærmest løb ned til min plads, hvor hun forlangte, at jeg tog af fisken. Da jeg prøvede at sige, at jeg ikke kunne tåle fisk, blev reaktionen "så må du til rektor"! Her fik jeg så lidt uventet hjælp fra 3. G'erne, der altid efterlignede en kats piben, når Myhren med sin spidse stemme ytrede sig i spisesalen, indtil hr. Christensen standsede pibekonzerten med et "så er det nok". Rektor Boisen var meget vred, da jeg i et frikvarter blev kaldt ind på hans kontor. Han foreholdt mig, at

jeg i min ansøgning havde sat kryds i feltet "spiser alt". Min undskyldning var så, at jeg ikke ville pålægge skolen ekstra besvær; jeg kunne blot spise kartofler. Sandheden var nok nærmere, at jeg havde været bange for ikke at blive optaget, hvis jeg havde skrevet noget om fisk. Rektor forlangte bøst, at jeg skaffede en lægeattest. Doktor Prip besøgte frk. Myhre hver uge for at høre, om der skulle være syge kostelever. Til Myhrens ærgrelse skrev han uden videre en lægeattest. Han havde selv en nevø, der ikke kunne fordrage fisk! Ofte bestod fisken af stinkende, kogt torsk, hvis rigelige rester så oven i købet blev serveret som plukfisk til frokosten om torsdagen. Bagerne i Rungsted bagte ekstra wienerbrød om onsdagen!

Resten af kostskoletiden forløb på traditionel gymnasiefacon, selvom de skolesøgendes (dvs. de hjemmeboende elevers) fremtoninger i "livets ulidelige lethed" fra overklassemiljøet var noget fremmedartet. Og pigerne var nærmest ophøjede væsener fra en fremmed planet, overfor hvem de vestjyske kommunikationsevner var nærmest ikke-eksisterende. Til gengæld kom jeg på skoleholdet i fodbold til Kostskolernes Pokalturnering.

I 2. G blev mine bofæller ligeledes 2 københavnske Skorper, men nu var det matematikere fra parallelklassen, og vi fik et værelse på Borgen med de mere frie forhold under kostlærer H.B. Graversen, kaldet Gravs. I 3. G fik jeg sammen med min klasse- og fodboldkammerat Erik (døbt Pseudo af 3. G'erne) Borgens bedste værelse, et loftskammer på kvisten, hvor Gravs aldrig kom på inspektion, da hans dårlige hjerte fik ham til blot at råbe "Daa..." op ad trappen. Og han var tilfreds med et "Daa..." den modsatte vej. Han var en genial matematiklærer. Andre kaldte ham sadist. Før terminsprøverne i 3. G udstak han os 42 opgaver, hvoraf 1 stk. ville være blandt de 3 opgaver til prøven. Så løste vi flittige kostelever samtlige 42 opgaver for at være sikker på, at vi i hvert fald kunne løse mindst én opgave til prøven. Hvad var drivkraften for al den flid? De

fleste kostelever kom fra ikke-boglige hjem og troede vel, det var nødvendigt at kunne det hele for at bestå studentereksamen med en hæderlig karakter. Men der var fri adgang til universitetsstudier; kun Tandlægehøjskolen og Polyteknisk Lærestalt krævede høje karakterer for at blive optaget. Og så var der naturligvis en kollegieplads. Egmontkollegiets lyksaligheder var rygtedes, og her var der ikke noget med sociale kriterier, kun karaktererne talte. Ville man ind fra studiestart, skulle man have ug- minus i gennemsnit, ellers havde man først en chance efter 1. del.

Da afslutningen på gymnasiet nærmede sig, måtte vi til at vælge. Pseudo ville være soldat og derefter ansættes i et revisionsfirma samt læse regnskab på Handelshøjskolen. Jeg ville læse noget med matematik på Universitetet og søgte ind på Egmont via terminskaraktererne, der ikke helt nåede op på det krævede gennemsnit. Det blev da også kun til optagelse som suppleant, hvorefter jeg besluttede at følge med Pseudo og bære Gardehusarregimentet i Næstved med et tilbud om aftjening af værnepligt i stedet for at søge udsættelse, som de fleste studenter gjorde. Efter 2 år ved Gardehusarregimentet blev jeg fluks optaget på Egmont, først som aktuarstuderende, senere som politstuderende. På politstudiet optrådte superhumoristen Erling Olsen, senere dr. polit., professor, bolig- og justitsminister. Han fortalte os håbefulde studerende, at blot vi var flittige under studiet og fik en rimelig høj eksamen, ville vi være psykologisk rustede til resten af livet at modtage en særdeles god løn for en særdeles beskedne indsats!

I 1991 flyttede jeg – ved et tilfælde – tilbage til Hørsholm sammen med min kone. De gamle bygninger på Vallerød Banevej havde næsten ikke ændret udseende.

Nyt fra museet

Hørsholm Egns

Museums årbog 2013

Af Lisbet Hein, ledende museumsinspektør Hørsholm Egns Museum

Hørsholm Egns Museums årbog for 2013 udkommer i august og vil rumme tre artikler. Ole Lass Jensen og Pia B. Mørck indleder med en beretning om en af de sjældne grave fra jægerstenalderen, der er udgravet på en boplads ved Møllevvej i Nivå – og som nu kan ses i museets udstilling. Graven er over 8000 år gammel og hører dermed til blandt de allerældste, vi kender fra Øresunds kyster.

Trods de mange tusind års ophold i jorden er graven usædvanlig velbevaret. Og så rummer den oven i købet skeletterne af to personer: en omtrent 25-årig mand og et barn på 3-4 år. Undersøgelserne af skeletterne og gravens øvrige indhold bliver i artiklen stykket sammen til en nuanceret fortælling om livet og livsbetingelserne for de jægere og fiskere, der dengang boede ved vores kyster.

Jakob Schlein Andersen og Mette Palm vil i den anden artikel behandle de talrige spor efter jernudvinding, som i de senere år er fundet på museets udgravninger af jernaldergårde. De nye fund omfatter alle led i udvindingsprocessen – lige fra den ristede myremalm til dele af udvindingsovne og slagger fra både udvinding og smedning. I mange år er der i Danmark udført eksperimenter med oldtidens jernudvinding, og sammen med resultaterne fra de arkæologiske udgravninger belyser det udviklingen indenfor

håndværket. Fundene giver ikke blot et indtryk af arbejdsindsatsen og udbyttet ved lokal jernudvinding, men rejser også en række spørgsmål omkring samfundsstrukturen, f.eks. hvem, der forestod jernudvindingen – var det den enkelte bonde eller omrejsende håndværkere?

Endelig rummer årbogen lærer Gudrun Præsts erindringer fra 1940'ernes og 50'ernes Hørsholm. Gudrun Præst fortæller levende om sin barndom og ungdom, der var centreret omkring barndomshjemmet på Usserød Kongevej 18. Her havde familien sin bolig i forbindelse med faderens slagterforretning – en af byens større, hvor de levende dyr blev slagtet, og en del af kødet saltet, røget eller lavet til pølser og pålæg.

Men vi hører også om skoletiden, fritiden med kammeraterne og om livet i det overskuelige lokalsamfund, som Hørsholm dengang var.

Guf for slægtsforskere og lokalhistorikere

*Af Hans Jørgen Winther Jensen,
museumsinspektør, ph.d.,
Hørsholm Egns Museum*

Rundvisning i og foredrag om Hørsholm Stadsarkiv tirsdag 30. april 2013 og tirsdag 8. oktober 2013 kl. 17.

Efter foredraget byder Hørsholm Kommune på en sandwich og en sodavand.

Tilmelding er nødvendig på grund af begrænset deltagerantal. Tilmelding senest en uge før arrangementet sker ved telefonisk henvendelse til Lene Smedegaard, Hørsholm Egns Museum, på 45 86 07 11 eller ved at sende en mail til post@hoersholmmuseum.dk. Tilmeldingen er først gennemført, når du har fået en bekræftelse telefonisk eller pr. mail.

Mødested: Foran hovedindgangen til Hørsholm Rådhus, Ådalsparkvej 2.

De fleste af museumsforeningens medlemmer kender forhåbentlig Hørsholm Egns Museums lokalarkiv. Hvis ikke, kan man få en smagsprøve på arkivets indhold ved at besøge museets hjemmeside. Klik på "Lokalarkiv" på forsiden, og klik derefter på "Søg i arkivet" ude til venstre. Det er vel at mærke kun en lille del af arkivets samlinger, der er tilgængelige ad denne vej. Så mød selv op i arkivet i åbningstiden: tirsdag 10-12 og onsdag 13-17.

Hørsholm Stadsarkiv derimod har hidtil ikke været tilgængeligt for offentligheden. Så kom og være blandt de første gæster. Hvis det skal siges kort, rummer arkivet det vigtigste kildemateriale til beskrivelse af livet i Hørsholm i mands minde. Langt det vigtigste. Det indeholder ganske vist ikke fotografier, men til gengæld så meget andet. Nemlig alle de papirer, som Hørsholm Kommune har produceret siden 1940. Dog minus det materiale, som er blevet kasseret i overensstemmelse med de gældende regler.

Kommunalbestyrelsens forhandlingsprotokoller findes her. Man skal ikke vente, at finde lange referater af politiske diskussioner, men referater af politiske beslutninger. Til gengæld er der meget

lokalhistorisk stof i de næsten 600 pakker med journalsager, som indeholder det skriftlige materiale, som lå til grund for beslutningerne.

Guf for slægtsinteresserede. Sådan kan man med rette beskrive arkivets folkeregistremateriale. Der er tale om de originale skemaer, som kommunens indbyggere udfyldte i forbindelse med oprettelsen af folkeregistreret i 1924 og til kontrol af dets oplysninger i årene fra 1924 til og med 1939 med oplysninger om: navn, køn, stilling eller erhverv, bopæl, fødselsår og dato, fødested, statsborgerforhold, ægteskabelig stilling, stilling i husstanden, tilflytningsår og fraflytningssted.

Reglerne for adgang til arkivalierne er fastsat i arkivloven og i de overordnede retningslinjer for Hørsholm Stadsarkiv, som kommunalbestyrelsen har vedtaget. I korte træk går de ud på, at arkivalierne er tilgængelige, når de er 20 år gamle. Hvis de indeholder personfølsomme oplysninger, er de dog først tilgængelige, når de er 75 år gamle.

Hørsholm Stadsarkiv har potentialet til at blive Hørsholms Rigsarkiv. Forudsætningen for at dette potentiale kan blive udfoldet er, at kendskabet til arkivet bliver udbredt, og at det bliver anvendt, brugt, udforsket og, at resultaterne af arbejdet bliver formidlet.

Foredraget vil handle om arkivet og nogle af de muligheder, det rummer for at belyse Hørsholms nyere historie.

Kommende arrangementer

Husk, at alle arrangementer kun er for medlemmer – med mindre andet står oplyst ved arrangementet.

Husk ved tilmelding skal du være logget på som medlem. Er der problemer skal du STRAKS skrive til ”kontakt@museums-foreningen.dk”.

Hvis du har brug for vejledning til at komme ind under fanebladet ”For medlemmer”, bedes du sende en e-mail til kontakt@museums-foreningen.dk og oplys om dit telefonnummer samt hvornår vi kan træffe dig. Så vil du blive kontaktet – normalt i løbet af 1-2 dage.

Husk hjemmesiden, hvis du har besked til os om din deltagelse i et arrangement.

**Byvandring i Helsingør
med lokal guide
Søndag den 5. maj 2013
kl. 10.00 - 12.00
(max 20 deltagere)**

Helsingør er grundlagt i 1200-tallet og havde sin storhedstid fra 1400-tallet til midten af 1800-tallet, hvor indtægterne fra sundtolden skabte udvikling og rigdom i byen. Det er årsagen til, at vi i dag kan se så mange fine velbevarede huse bl.a. Sundtoldskarréen, ”Lübeckerhusene” og byens ældste bygning Sankt Olai kirke.

Undervejs kigger vi også ind i nogle af de skønne baggårde, går på de toppede bro-

sten i Gl. Færgestræde og besøger kvarteret med de små knejper, hvor søfolk og de letlevende damer engang holdt til.

Mødested: Sveasøjlen på Havnepladsen i Helsingør

Pris: 125 kr. pr. deltager (dækker udgift til guide fra turistforeningen)

Tilmelding: Åbner 22. april 2013 kl. 19.00 på www.museums-foreningen.dk

Bustur til slotte og herregårde i Skåne m/ museumskonsulent

Niels Peter Stilling

Søndag, den 9. juni 2013

kl. 9.00 – 18.30

Årets heldagsudflugt udgår traditionen tro fra Hørsholm Egns Museum, hvorfra bussen afgår kl. 9.00. Museumskonsulent i Rudersdal kommune, Niels Peter Stilling vil være vores guide på turen, hvis første stop er: Torup herregård ved Malmø, hvor vi skal bese parken omkring hovedbygningen. Herfra kører vi til Bosjö Kloster, som vi får en rundvisning på efter at have nydt deres kloster-frokost. Herfra går turen videre til Öved Kloster, hvor vi får en rundvisning i huset og haven. Sidste stop på turen bliver Svaneholm slot, hvor vi også bydes inden for i såvel hus som have. Bussen forventes at være tilbage ved museet kl. 18.30.

Mødested: Hørsholm Egnsmuseum, Sdr. Jagtvej 2, Hørsholm

Pris: 495 kr. pr. deltager, som inkluderer bus, guide, entreer og kloster-frokost samt kaffe og småkager undervejs.

Drikkevarer kan købes.

Tilmelding: Åbner 22. maj 2013

kl. 19.00 på www.museums-foreningen.dk

Planer for efteråret 2013

**I arkitekt C. F. Hansens fodspor
Lørdag den 14. september samt
torsdag den 19. september 2013**

Arkitekt C. F. Hansen har tegnet Hørsholm kirke, hvorfor vi arrangerer en byvandring til nogle af hans mange bygningsværker i København. Vi mødes om lørdagen foran indgangen til Christiansborg Slotskirke, hvor arkitekt Ole Drachmann giver en introduktion til C. F. Hansens værker i almindelighed og til Slotskirken i særdeleshed. Efter en rundvisning i kirken går vi over til Domhuset på Nytorv, hvor Ole Drachmann vil fortsætte sin fortælling om C. F. Hansen. Efter en frokost, som vil være inkluderet i turens pris, går vi over til Vor Frue kirke, hvor historiker og menighedsrådsmedlem Karsten Fledelius vil vise rundt.

Ugen efter følges så op med en aftenrundvisning i Hørsholm kirke ved menighedsrådsmedlem Klaus Thiesen.

Mødested: Foran indgangen til Christiansborg Slotskirke

Pris: pr. deltager for begge arrangementer publiceres på foreningens webside, når den ligger fast

Tilmelding: Åbner 26. august 2013 kl. 19.00 på www.museums-foreningen.dk

Specialrundvisning i Kronborgs skjulte kroge og gemmer

Lørdag den 5. oktober 2013

Med Kronborgs store, gamle nøgler åbnes dørene til rum og skjulte kroge, hvortil publikum normalt ikke har adgang. Turen tilrettelægges specielt for foreningens medlemmer.

Mødested: Omkring brønden i Kronborgs inderste gård.

Pris: 98 kr. pr. deltager, som udover rundvisningen også inkluderer entrebillet til at gå rundt på Kronborg som almindelig besøgende efter specialrundvisningen.

Tilmelding: Åbner 16. september 2013 kl. 19.00 på www.museums-foreningen.dk

Besøg på Det Kongelige Bibliotek med temaet:

Komponister og organister i Nordsjælland

Lørdag den 9. november 2013
kl. 10.00 – 12.00 med mulighed for fælles frokost bagefter

Musik- og kunsthistoriker Ole Nørlyng, forsker netop nu i kulturpersonligheder – og i særdeleshed musikfolk – med tilknytning til Fredensborg området. Han vil berette om sin forskning samt om kendte musikfolk i resten af Nordsjælland, herunder Ewald, Kuhlau og Buxtehude. Der vil endvidere blive mulighed for at se nogle af omtalte musikpersoners originale noder.

Mødested: Det Kongelige Bibliotek (Diamanten), Søren Kierkegaards Plads 1, 1219 København

Pris: Er ikke fastlagt endnu.

Tilmelding: Åbner 21. oktober 2013 kl. 19.00 på www.museums-foreningen.dk

Arrangementsgruppen

Gabriel Ash trædrivhuse

Botanica huset

Julianas serier af hobbydrivhuse

Yderligere oplysninger kontakt: Thorkild Gruelund
tlf.: 45 82 20 70

C/O Bo Grønt Høsterkøb, Hørsholm Kongevej 35, 2970